

Hfz. Halid Hadžimulić

Jedan ders iz Mesneviije*

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم
بسم الله الرحمن الرحيم
رب اشرح لي صدري
ويسر لي امري
واحلل عقدة من لساني
يفقهوا قولي
وافوض امري الي الله
ان الله بصير بالعباد
صدق الله العظيم
السلام عليكم

Naslov poglavlja (46/IV):

مانستن بدرایی این وزیر دون
در إفساد مروّت شاه
به وزیر فرعون، یعنی هامان
در إفساد قابليت فرعون

* *Šebi arus*, godišnjak tarikatskog centra – Sarajevo, br. 22/23, 2002. god. i 26/27, 2006. god.

Prevod naslova:

Sličnost hrđavog (lošeg) mišljenja, ovog niskog i podlog vezira, koji ruši i uništava plemenitost i darežljivost cara, sa sličnošću onog Fir'avnovog vezira, tj. Hamana, koja je rušila i razarala Fir'avnovu naklonost, da primi pravu vjeru (Islam).

U ovom poglavlju iznesen je primjer koliko loš drug i savjetnik mogu utjecati na jednog čovjeka pa da ga, na koncu, odvuku u propast.

1. bejt

چند آن فرعون می شد نرم و رام
چون شنیدی اوز موسی آن کلام

Prevod:

Koliko se je puta Fir'avn smirio i ublažio
i postao poslušan i pokoran, slušajući riječi Musa a.s.

2. bejt

آن کلامی که بدادی سنگ شیر
از خوشی آن کلام بی نظیر

Prevod:

Onih riječi čija je slast bila takva, kakva se do tada nije čula!
Sa tim neuporedivim riječima kamen i stijena bi proizvodili i
davali mlijeko!

3. bejt

چون به هامان که وزیرش بود او
مشورت کردی که کینش بود خو

Prevod:

Svaki put kad bi se dogovarao i savjetovao sa Hamanom,
Koji je bio njegov vezir i u čijoj je naravi bilo da mrzi,

4. bejt

پس بگفتی تاکنون بودی خدیو
بنده گردی ژنده پوشی را به ریو

Prevod:

ovaj bi govorio: “Do sada si bio car;
Hoćeš li da postaneš, prevarom, rob jednog nosača dronjaka!”

5. bejt

همچو سنگ منجنيقی آمدی
آن سخن بر شیشه خانه او زدی

Prevod:

Ove riječi dolazile su kao jedan kamen, bačen rukom baliste,
koji je udarao po njegovoj staklenoj kući.

6. bejt

هرچه صد روز آن کلیم خوش خطاب
ساختی در یکدم او کردی خراب

Prevod:

Sve što bi Kelim (Musa a.s.), lijepim riječima, izgradio za sto dana,
Haman bi to srušio za jedan trenutak!

Sad nam Hazreti Mevlana donosi jednu veliku misao pa kaže:

7. bejt

عقل تو دستور و مقلوب هواست
در وجودت رهزن راه خداست

Prevod:

Tvoja pamet je tvoj vezir i ona vlada tvojim osjećajima;
u tvom tijelu ima jedan razbojnik koji te napada kada ti ideš pravim
putem.

8. bejt

ناصری ربّانی پندت دهد
آن سخن را او به فن طرحی نهد

Prevod:

Ako ti jedan dobar instruktor (savjetnik) dadne dobre savjete,
on vješto, sa svoje strane, ubaci svoje riječi, govoreći:

9. bejt

کین نه بر جای است هین از جا مشو!
نیست چندان، با خود آشیدا مشو

Prevod:

“Ove riječi su bez pravog temelja; pazi se, nemoj da te one zavedu one ne vrijede toliko; budi razuman, ne budi lud!”

10. bejt

وای آن شه که وزیرش این بُود
جای هر دو دوزخ پرکین بود

Prevod:

Teško caru u koga je vezir takav!
Boravište njih obadvojice je prijeteći pakao!

Sad dolazi pravedni car i njegov vezir

11. bejt

شاد آن شاهی که او را دستگیر
باشد اندر کار چون آصف وزیر

Prevod:

Sretan li je onaj car kome u poslovima
pomaže vezir kao što je Asaf!

Komentar:

Asaf je ime vezira Sulejman pejgambera.

12. bejt

شاه عادل چون قرین او شود
نام آن نور علی نور این بود

Prevod:

Kad pravedan vladar uzme sebi za druga takvog čovjeka,
onda je ime toga vladara – svjetlost nad svjetlošću!
(نور علی نور: XXIV-35)

13. bejt

چون سلیمان شاه و چون آصف وزیر
نور بر نور است و عنبر بر عبیر

Prevod:

Jedan car, kao Sulejman a.s.; i jedan vezir kao Asaf,
to su: svjetlo nad svjetlima, amber nad amberima!
(nad ostalim mirisima)

14. bejt

شاه فرعون و چو هامانش وزیر
هر دو را نبود زبدبختی گزیر

Prevod:

Kad je car kao Fir'avn, a njegov vezir kao Haman
nesreća je neizbježna, za obadvojicu!

15. bejt

پس بود ظلمات بعضی فوق بعض
نه خرد یار و نه دولت روز عرض

Prevod:

Onda, ove tmine, jedne iznad drugih (kad ga prekriju) –
ni pamet ni sreća neće mu biti prijatelji na Dan suđenja!

16. bejt

من ندیدم جز شقاوت در لئام
گر تودیدستی رسان از من سلام

Prevod:

Ja nisam vidio ništa, osim nesreću kod zlih ljudi!
Ako si ti vidio nešto drugo, izruči im od mene selam!

17. bejt

همچو جان باشد شه و صاحب چو عقل
عقل فاسد روح را آرد به نقل

Prevod:

Car je kao duša, a vezir kao pamet,
pokvarena pamet vuče dušu u propast.

18. bejt

آن فرشته عقل چون هاروت شد
سحر آموز دو صد طاغوت شد

Prevod:

Kad melekska pamet postane Harut,
ona postane učitelj u magiji dvije stotine demona!

Komentar:

Aluzija na kur'anski ajet:

(وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينِ عَلِيَّ مَلِكِ سَلِيمَانَ: II-102)

(...i povode se za onim što su šejtani kazivali o Sulejmanovoj vladavini)

19. bejt

عقل جزوی را وزیر خود مگیر
عقل کل را سازای سلطان وزیر

Prevod:

Ne uzimaj ovu "akli-džuzvi" (individualnu pamet) za svoga vezira!
Uzmi "akli-kjull" (univerzalnu pamet) za svoga vezira i savjetnika,
o ti care!

20. bejt

مر هوا را تو وزیر خود مساز
که بر آید جان پاکت از نماز

Prevod:

Ne uzimaj za svoga vezira (savjetnika) svoja osjećanja!
Inače, tvoja čista duša prestaće da klanja namaz!

21. bejt

کین هوا پر حرص و حالی بین بود
عقل را اندیشه یوم دین بود

Prevod:

Jer, ovi tvoji osjećaji puni su pohlepe i praznih želja,
i ne vide ništa drugo
nego neposrednu, direktnu sadašnjost, tako da tvoja pamet
ne misli na Dan suđenja (na posljedice)!

22. bejt

عقل را دو دیده در پایان کار
بهر آن گل می کشد او رنج خار

Prevod:

Oči pameti su uperene na kraj stvari;
ona (pamet) će podnijeti i tegobe uzrokovane trnom,
iz ljubavi prema ruži!

23. bejt

که نفرساید نریزد در خزان
بادهر خرطومِ آخشم دور از آن

Prevod:

Ono je prava ruža koja ne uvehne u jesen;
Njezin miris ne može osjetiti svaki nos!

این نه نجمست ونه رملست ونه خواب
وحی حق واللہ اعلم بالصواب
السلام علیکم

Sarajevo, četvrtak, 14. decembra 2000. / 18. ramazana 1421.

JEDAN DERS IZ MESNEVIJE

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم
بسم الله الرحمن الرحيم
رب اشرح لي صدري
ويسر لي امري
واحلل عقدة من لساني
يفقهوا قولي
وافوض امري الي الله
ان الله بصير بالعباد
صدق الله العظيم
السلام عليكم

Pejgamberov savjet
(167/III)

حيلة دفع معبون شدن
دربيع وشراء

Prevod naslova:

Put i način kako da se čovjek spasi, da ne bude prevaren
(u kupo-prodaji)

Ders ima 23 bejta (3494-3516) iz III sveska Mesneviije

1. bejt

آن یکی یاری پیمبر را بگفت
که منم در بیع ها با غبن جفت

Prevod:

Jedan od ashaba reče hz. Pejgamberu:

“Ja sam, u trgovini, uvijek prevaren!”

(Uvijek sam na gubitku.)

2. bejt

مکر هر کس کو فروشد یا خرد
همچو سحر است وز راهم می برد

Prevod:

Prevara svakog prodavca ili kupca
/svakog onoga, koji mi nešto prodaje, ili od mene nešto kupuje/,
djeluje na mene kao sihir (obmanjuje me), i skrene me s moga puta!

3. bejt

گفت در بیعی که ترسی از غرار
شرط کن سه روز خود را اختیار

Prevod:

Hz. Pejgamber mu reče:

“Ako se bojiš, da se u trgovini, (u kupo-prodaji), sam ne prevariš,
/ili ne budeš prevaren/,
onda sam sebi postavi rok od tri dana, - da li da jednu stvar uzmeš
(kupiš), ili ne.”

Komentar:

Tri dana razmišljaj o toj trgovačkoj transakciji. Ako u tome vidiš
kakvu štetu za sebe, onda odustani od te transakcije; ako pak vidiš u
tome hajr i korist, onda to prihvati!

4. bejt

که تائی هست از رحمان یقین
هست تعجیلت ز شیطان لعین

Prevod:

Jer, promišljenost, (razboritost), dolazi sigurno od
Milostivog /Allaha dž.š./;
a tvoja žurba, (da što prije dođeš do cilja), -
ta žurba ti je od prokletog šejtana.

Komentar: Hadis

كما قال رجل للنبيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
اوصني يا رسول الله!

فقال عليه السلام:
خذ الامر بالتدبير؛
فان رايت في عاقبته خيرا فامضه؛
وان خفت منه فامسك!

Prevod hadisa:

Jedan čovjek, obraća se hz. Pejgamberu, pa mu kaže:

- Preporuči mi nešto, ja Resulallah!

Na to mu hz. Pejgamber daje ovaj savjet:

خذ الامر بالتدبير؛

- Razmisli o svakom poslu, u koji želiš da stupiš, /koji želiš da preuzmeš/;

فان رايت في عاقبته خيرا فامضه؛

- pa ako vidiš da je posljedica toga posla hairli (dobra i korisna),
onda pristupi tome poslu!

وان خفت منه فامسك!

A ako se bojiš loše posljedice i ne vidiš dobra u tome poslu, onda
ga ostavi!

(Odbaci pomisao na taj posao!) /Ankarevi: Šerhi Mesnevi/

5. bejt

پیش سگ چون لقمه نان افکنی
بو کند آنگه خوردای معتنی

Prevod:

Kada ti pred psa, baciš zalogaj hljeba,

on ga najprije onjuši, pa onda jede!

/Posmatraj to, o ti obazrivi i oprezni čovječe!/

6. bejt

او به بینی بو کند ما با خرد
هم بیویمیش به عقل منتقد

Prevod:

Pas, svojim nosom, onjuši zalogaj;
a mi, svojom pameti, to osmotrimo i dokučimo.
Mi imamo i nos (miris)
i pamet (da nešto dokučimo i shvatimo)

7. bejt

با تائی گشت موجود از خدا
تا به شش روز این زمین و چرخ ها

Prevod:

Zemlju i nebesa, Allah dž.š. je stvorio postepeno, za šest dana.
/Tako je nastao ovaj svijet: ne odjednom, nego polahko, postepeno/

Komentar:

Pouka iz toga, za nas, ljude:
da ne žurimo u poslovima, nego da razmišljamo o tome:
da mislimo, šta radimo.

8. bejt

ورنه قادر بود کوکن فیکون
صد زمین و چرخ آوردی برون

Prevod:

Inače, Dženâbi-Hakk (Allâh dž.š.) je kadar,
samo riječju "Kun" (budi), da, u jednom trenu,
stvari stotinu Zemalja i nebesa! /iz ničega/

9. bejt

آدمی را اندک اندک آن همام
تا چهل سالش کند مرد تمام

Prevod:

Dženâbi-Hakk, /Allâh, dž.š./, stvara čovjeka i izgrađuje ga,
kroz četrdeset godina, postepeno, malo po malo, do savršenstva.
/Dok čovjek ne postane, i umno i tjelesno, potpuno izgrađen,
zdrav i normalan./

10. bejt

گرچه قادر بود کاندِر یک نفس
از عدم پُران کند پنجاه کس

Prevod:

Premda je, Dženâbi-Hakk, kadar,
da – u jednom času (u jednom trenu) – iz adema, /iz svijeta
nepostojanja/,
poleti odjednom pedeset osoba /ili – drugim riječima:
na stotine i hiljade živih tjelesa/.

Sad, hazreti Mevlana, donosi primjer:
spominje Isa a.s. – i njegovu mudžizu:
oživljenje mrtvog čovjeka, već sahranjenog!

11. bejt

عیسی قادر بود کو از یک دعا
بی توقّف بر جهانم مرده را

Prevod:

Isā – alejhisselamu, Allah dž.š., dao je moć i sposobnost,
da – putem jedne dove – oživi mrtvoga, /već sahranjenog/,
i da ovaj, odmah, skoči iz mezara i stane na noge! /To je bila
mudžiza Isā a.s./

12. bejt

خالق عیسی بنتواند که او
بی توقّف مردم آرد توبتو؟

Prevod:

Pa zar nije Onaj, koji je stvorio Isā a.s.,
u stanju da – bez zastoja, za jedan čas, (za jedan tren),
stvari sve ljude, svo ljudstvo?

13. bejt

این تائی از پی تعلیم توست
که طلب آهسته باید بی سکست

Prevod:

Ova postepenost / u stvaranju čovjeka i formiranju njegova lika/
to je sve u cilju, da pouči tebe,
/čovječe, koji razmišljaš o sebi i o svom stvaranju/.
Jer, sve što čovjek želi i traži,
treba da to traži i ostvaruje polahko, postepeno i bez žurbe.
/Sve malo po malo, stopu po stopu:
to je najsigurniji put, koji dovodi do cilja/.

14. bejt

جویکی کوچک که دائم می رود
نه نجس گردد نه گنده می شود

Prevod:

Mali potok, koji stalno teče,
niti će postati nečist (prljav),
niti će zaudarati.

15. bejt

زین تائی زاید اقبال و سرور
این تائی بیضه، دولت چون طیور

Prevod:

Iz ove postepenosti, /rasporeda i promišljenosti/
rađa se sreća i radost.
Ova postepenost i promišljenost,
je kao ptičije jaje, iz kojeg će izaći ptica sreće.

16. bejt

مرغ کی ماند به بیضه ای عنید
گرچه از بیضه همی آید پدید

Prevod:

Ptica izlazi iz jajeta, ali ne liči na jaje! /Kao što i sreća: rađa se iz
postepenosti (polahko), ali ne liči na postepenost/.

Ili: /drugi primjer/

Nagrada (plaća) za rad i učinjeno djelo, ne liči na taj rad!

Glas savjesti

17. bejt

باش تا اجزای تو چون بیضه ها
مرغ ها زایند اندر انتها

Prevod:

Čovječe! Budi takav /strog sām prema sebi, pošten i savjestan/,
da dijelovi tvoga tijela, (ruke, noge i ostali ūdovi),

- poput jaja – rađaju ptice, sve do kraja tvoga života, /do kraja ovog svijeta, i do ponovnog proživljenja/.

Sad hz. Mevlana, po svom običaju, donosi nekoliko primjera.

18. bejt

بیضه مار را چه ماند در شبه
بیضه گنجشک را، دور است ره

Prvi primjer:

Prevod:

Jaje zmije, premda liči jajetu vrapca,

ipak, velika je razlika, i veliki razmak, između ta dva jajeta.

/Jer, iz onog prvog jajeta, rodiće se zmija,

a iz onog drugog – ptica, vrabac.

a koliko razlika između zmije i vrapca!/

19. bejt

دانه آبی به دانه سیب نیز
گرچه ماند فرق ها دان ای عزیز

Drugi primjer:

Prevod:

Isto tako, sjeme dunje, slično je sjemenu jabuke,
ali, kolike li razlike, između te dvije voćke, - o ti cijenjeni (prijatelju)!

20. bejt

برگ ها هم رنگ باشد در نظر
میوه ها هر یک بود نوعی دگر

Treći primjer:

Prevod:

Lišće, na drveću, naizgled, iste je boje, /zelene/,
ali, plodovi svake voćke, su drugačiji, drugog ukusa.
Isto tako, i tijela ljudi su slična,
ali duša – kakva i kolika razlika među njima!

21. bejt

برگ های جسم ها مانده اند
لیک هر جانی به ریکی زنده اند

Četvrti primjer:

Prevod:

Lišće, na drveću, liči na ova naša tijela:
ali, svaka duša, /svaka osoba/
živi po nekakvom svom zadatku.
/Ništa nije uzalud stvoreno:
sve ima smisao svoga života i svoga opstanka/.

Komentar:

Neko je dobar, a neko zao i hrđav;
neko je mûmin i iskren, neko fasik i munâfik.
s bejun se slažemo, a neko je protiv nas!
Nemoguće je ljude izjednačiti i izmijeniti!

22. bejt

خلق در بازار یکسان می روند
آن یکی در ذوق و دیگر دردمند

Peti primjer:

Prevod:

Ljudi, na pazaru, /u čaršiji/, jednaki su, i po čaršiji hodaju,
ali, jedan je u zevku /bezbrizan je, uživa/, a drugi je u bolu (tužan
i zabrinut).

23. bejt

همچنان در مرگ یکسان می رویم
نیم در خسران و نیمی خسرویم

Prevod:

Isto tako, i u smrt, jednako idemo, /svak mora umrijeti/;
ali, polovina ljudi je na gubitku (kjaferi i grijешnici),
a polovina su carevi /sretnici, mûmini/.

این نه نجمست ونه رملست ونه خواب
وحي حق والله اعلم بالصواب

السلام علیکم